

Indeks percepcije korupcije CPI 2025: Pad liderstva potkopava globalnu borbu protiv korupcije

U vreme masovnih protesta protiv korupcije predvođenih generacijom Z i opasnog nepoštovanja međunarodnih normi od strane nekih vlada, 31. izdanje Indeksa percepcije korupcije Transparency Internationala otkriva zabrinjavajuću sliku dugoročnog pada liderstva u borbi protiv korupcije, uz ograničene znake napretka.

Berlin, 10. februar 2026. – Korupcija se pogoršava globalno, čak i stabilne demokratije doživljavaju porast korupcije usred pada liderstva, pokazuje Indeks percepcije korupcije (CPI) Transparency Internationala za 2025. godinu. Broj zemalja sa rezultatom iznad 80 smanjio se sa 12 pre deset godina na samo pet ove godine.

Demokratije, koje su uspešnije u borbi protiv korupcije od autokratija ili manjkavih demokratija, doživljavaju zabrinjavajući pad. Ovaj trend obuhvata zemlje kao što su Sjedinjene Američke Države (CPI 64), Kanada (75) i Novi Zeland (81), evropske zemlje, poput Ujedinjenog Kraljevstva (70), Francuske (66) i Švedske (80). Još jedan zabrinjavajući obrazac su sve veća ograničenja slobode izražavanja, udruživanja i okupljanja u mnogim državama. Od 2012. godine, 36 od 50 zemalja sa značajnim padom rezultata na CPI takođe je doživelo smanjenje prostora delovanje građanskog društva.

Protekla godina je donela talas antikorupcijskih protesta koje je predvodila generacija Z, uglavnom u zemljama u donjoj polovini CPI čiji su rezultati stagnirali ili opadali tokom poslednje decenije. Mladi ljudi u zemljama kao što su Nepal (34) i Madagaskar (25) izašli su na ulice da kritikuju lidere zbog zloupotrebe moći, dok se istovremeno građanima ne pružaju pristojne javne usluge i uskraćuju ekonomske mogućnosti.

Transparency International upozorava da odsustvo smelog vođstva u globalnoj borbi protiv korupcije slabi međunarodne antikorupcijske akcije i rizikuje smanjenje pritiska za reforme u zemljama širom sveta.

Fransoa Valerijan, predsednik Transparency International, izjavio je povodom predavljanja CPI 2025: „Korupcija nije neizbežna. Naša istraživanja i iskustvo kao globalnog pokreta za borbu protiv korupcije pokazuju da postoje mehanizmi kako da se vlast drži odgovornom za opšte dobro, od demokratskih procesa i nezavisnog nadzora do slobodnog i otvorenog civilnog društva. U vreme kada vidimo opasno nepoštovanje međunarodnih normi od strane nekih država, pozivamo vlade i lidere da deluju sa integritetom i ispunjavaju svoje odgovornosti kako bi obezbedili bolju budućnost ljudima širom sveta.“

Transparency International poziva na:

- Obnavljanje političke volje za borbu protiv korupcije, uključujući potpuno sprovođenje zakona, sprovođenje međunarodnih obaveza i reforme koje jačaju transparentnost, nadzor i odgovornost.
- Zaštitu građanskog prostora, okončanjem napada na novinare, nevladine organizacije i uzbunjivače, i prestanak ograničavanja rada civilnog društva.
- Ukidanje mehanizama koji omogućavaju da se koruptivni novac kreće preko granica i obezbeđivanje transparentnosti podataka o tome ko zaista poseduje kompanije, fondove i imovinu.

PAD LIDERSTVA U BORBI SA KORUPCIJOM

U mnogim evropskim zemljama, napori protiv korupcije su uglavnom stagnirali tokom poslednje decenije. Od 2012. godine, 13 zemalja zapadne Evrope i EU su značajno pale, a samo sedam se značajno poboljšalo. U decembru 2025. godine, EU je usvojila svoju prvu Direktivu protiv korupcije kako bi se harmonizovali krivični zakoni o korupciji. Ono što je mogao biti okvir nulte tolerancije razvodnile su neke države članice, uključujući Italiju (53), koja je blokirala kriminalizaciju zloupotrebe položaja javnih službenika. Rezultat: okvir kojem nedostaju ambicija, jasnoća i sprovođenje.

Sjedinjene Američke Države (64) su nastavile svoj pad na najniži ikada zabeležen rezultat. Iako se dešavanja iz 2025. godine još uvek ne odražavaju u potpunosti, akcije usmerene na nezavisne glasove i podrivanje nezavisnosti pravosuđa izazivaju ozbiljnu zabrinutost. Pored nalaza Indeksa korupcije, privremeno zamrzavanje i slabljenje sprovođenja Zakona o stranim korupcijskim praksama signalizira toleranciju prema koruptivnim poslovnim praksama, dok su smanjenja američke pomoći za prekomorsko civilno društvo oslabila globalne napore protiv korupcije. Politički lideri u drugim zemljama su ovo shvatili kao znak da dodatno ograniče nevladine organizacije, novinare i druge nezavisne glasove.

Visoki rezultati na Indeksu percepcije korupcije (CPI) ne garantuju da su zemlje bez korupcije, jer nekoliko zemalja sa najboljim rezultatima omogućava korupciju u drugim zemljama olakšavajući pranje i transfer prihoda od korupcije preko granica, što CPI ne obuhvata. Na primer, Švajcarska (80) i Singapur (84) su među zemljama sa najboljim rezultatima, ali su se suočile sa istragama zbog olakšavanja kretanja prljavog novca.

SMANJENJE PROSTORA ZA GRAĐANSKO DELOVANJE PODRIVA NAPORE PROTIV KORUPCIJE

U poslednjoj deceniji, političko mešanje u rad nevladinih organizacija se povećalo u zemljama kao što su Gruzija (50), Indonezija (34) i Peru (30), gde su vlade uvele nove zakone kako bi ograničile pristup finansiranju i oslabile organizacije koje ih kontrolišu i kritikuju. Takvi zakoni su često upareni sa kampanjama blaćenja i zastrašivanja. U zemljama poput Tunisa (39), građanski prostor se smanjuje kroz administrativne, sudske i finansijske pritiske koji ograničavaju nevladine organizacije, čak i bez novih restriktivnih zakona. U ovim kontekstima, nezavisnim novinarima, organizacijama civilnog društva i uzbunjivačima je teže da govore protiv korupcije i verovatnije je da korumpirani zvaničnici mogu nastaviti da zloupotrebljavaju svoju moć. Ogranci Transparensi internešenela u Rusiji (22) i Venecueli (10) su bili primorani da odu u egzil zbog represije nad civilnim društvom.

Takva restriktivna okruženja ne samo da ućutkuju kritičare i nadzorne organe, već stvaraju i stvarne opasnosti za one koji se usude da razotkriju nepravilnosti. Od 2012. godine, 150 novinara koji su izveštavali o korupciji u zonama bez sukoba je ubijeno – skoro svi u zemljama sa visokim nivoom korupcije.

KLJUČNI NALAZI O GLOBALNOJ KORUPCIJI

Indeks percpcije korupcije (CPI) rangira 182 zemlje i teritorije prema percipiranom nivou korupcije u javnom sektoru na skali od nula (veoma korumpirano) do 100 (vrlo čisto).

Prosečan globalni rezultat je 42 od 100, najniži nivo u više od decenije, što ukazuje na zabrinjavajući trend pada koji će morati da se prati tokom vremena.

Velika većina zemalja ne uspeva da drži korupciju pod kontrolom: više od dve trećine – 122 od 180 – ima rezultat ispod 50.

Osmu godinu zaredom, Danska dobija najviši rezultat na indeksu (89), a za njom slede Finska (88) i Singapur (84).

Zemlje sa najnižim rezultatima u ogromnoj većini imaju ozbiljno potisnuto civilno društvo i visok nivo nestabilnosti, poput Južnog Sudana (9), Somalije (9) i Venecuele (10). Od 2012. godine, 50 zemalja je zabeležilo značajan pad ocena na indeksu: one koje su najviše pale uključuju Tursku (31), Mađarsku (40) i Nikaragvu (14). To odražava deceniju dugo, strukturno slabljenje mehanizama integriteta, podstaknuto demokratskim nazadovanjem, sukobima, institucionalnom krhkošću i ukorenjenim mrežama klijentelizma. Ovi padovi su oštri, trajni i teško ih je preokrenuti, jer korupcija postaje sistemska i duboko ukorenjena u političkim i administrativnim strukturama.

Od 2012. godine, 31 zemlja je značajno poboljšala svoje ocene na indeksu: među najvećim njima su Estonija (76), Južna Koreja (63) i Sejšeli (68). Dugoročna poboljšanja u demokratskim zemljama poput ovih odražavaju kontinuirani zamah reformi, ojačane nadzorne institucije i širok politički konsenzus u korist čistog upravljanja. Uspeh u ovim oblastima pripisuje se, između ostalog, digitalizaciji javnih službi, profesionalizaciji državne službe i uvođenju regionalnih i globalnih standarda upravljanja.